

et hereditate possidebo eas : cum Dominus esset tibi.

Propterea vivo ego, dicit Dominus Deus, quia faciam juxta iram tuam et secundum zelum tuum, quem fecisti odio habens eos : et notus efficiar per eos, cum [Al. tibi cum] te judicavero.

Et scies quia ego Dominus [Al. sum Dominus] : audiivi universa opprobria tua, quæ locutus es de montibus Israel, dicens : Deserti nobis dati sunt ad devorandum.

Et surrexisti super me ore vestro, et derogastis adversum me verba vestra : ego audiivi.

Hæc dicit Dominus Deus : Letante universa terra, in solitudinem te redigam.

Sicuti gravisus es super hereditatem domus Israel, eo quod fuerit dissipata, sic faciam tibi : Dissipatus eris, mons Seir, Idumæa omnis : et scient quia ego Dominus.

Cap. XXXVI. — Tu autem, fili hominis, propheta super montes Israel, et dices : Montes Israel, audite verbum Domini.

Hæc dicit Dominus Deus : Eo quod dixerit inimicus de vobis : Euge, altitudines sempiternæ in hereditatem [Al. possessionem] datae sunt nobis.

Propterea vaticinare, et dic : Hæc dicit Dominus Deus : Pro eo quod desolati estis, et conculcati per circuitum, et facti in hereditatem reliquis gentibus, et ascendistis super labium linguæ, et opprobrium populi [Al. populis] :

Propterea, montes Israel, audite verbum Domini Dei :

Hæc dicit Dominus Deus montibus, et collibus, torrentibus, vallibusque, et desertis, parietibus, et urbibus derelictis, quæ depopulate sunt, et subsannatæ a reliquis gentibus per circuitum.

Propterea hæc dicit Dominus Deus : Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de Idumæa universa, quæ dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio, et toto corde, et ex animo : et eiecerunt eam ut vastarent.

Idcirco vaticinare super humum Israel, et dices montibus et collibus, jugis et vallibus : Hæc dicit Dominus Deus :

Ecce ego in zelo meo, et in furore meo locutus sum, eo quod confusionem gentium sustinueritis.

Idcirco hæc dicit Dominus Deus : Ego levavi manum meam, ut gentes, quæ in circuitu vestro sunt, ipsæ confusionem suam portent.

Vos autem, montes Israel, ramos vestros gemitetis, et fructum vestrum afferatis populo meo Israel : prope est enim ut veniat :

Quia ecce ego ad vos, et convertar ad vos, et arabimini, et accipietis sementem.

Et multiplicabo in vobis homines, omnemque domum Israel : et habitabuntur civitates, et ruinosæ instaurabuntur :

Et replebo vos hominibus et jumentis : et multiplicabuntur, et crescent,

Et habitare vos faciam sicut a principio, bonisque donabo majoribus, quam habuistis ab initio : et scietis quia ego Dominus.

Et adducam super vos homines, populum meum Israel, et hereditate possidebunt : et eris in hereditatem [Al. possessionem], et non addes ultra ut absque eis sis.

Hæc dicit Dominus Deus : Pro eo quod dicunt de vobis : Devoratrix hominum es, et suffocans gentem tuam,

Propterea homines non comedes amplius, et gentem tuam ultra non necabis ait Dominus Deus :

Nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium, et opprobrium populorum nequaquam portabis, et gentem tuam non amites amplius, ait Dominus Deus.

Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Fili hominis, domus Israel habitaverunt in humo suo, et polluerunt eam in viis suis, et in studiis suis, juxta immunditiam menstruatæ facta est via eorum coram me.

Et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.

Et dispersi eos in gentes, et ventilati sunt in terras : juxta vias eorum et adinventiones

eorum judicavi eos.

Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt, et polluerunt nomen sanctum meum, cum diceretur de eis : Populus Domini iste est, et de terra ejus egressi sunt.

Et peperi nomini meo sancto, quod polluerat domus Israel in gentibus ad quas ingressi sunt.

Idcirco dies domi Israel : Hæc dicit Dominus Deus : Non propter vos ego faciam, domus Israel, sed propter nomen sanctum meum, quod polluisti in gentibus ad quas intrasti.

Et sanctificabo nomen meum magnum, quod pollutum est inter gentes, quod polluistis in medio earum :

Ut sciant gentes [Al. tacet gentes] quia ego Dominus, ait Dominus exercituum, cum sanctificatus fuero in vobis coram eis.

Tollam quippe vos de gentibus, et congregabo vos [Al. tacet vos] de universis terris, et adducam vos in terram vestram,

Et effundam super vos aquam mandam, et mundabimini ab omnibus iniquitamentis vestris, et ab universis idolis vestris mundabo vos.

Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri :

Et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum.

Et spiritum meum ponam in medio vestri : et faciam ut in præceptis meis ambulatis, et judicia mea custodiatis et operemini [Al. adde] :

Et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris : et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.

Et salvabo vos ex universis iniquitamentis vestris : et vocabo frumentum, et multiplicabo illud, et non imponam vobis ⁴ famem.

Et multiplicabo fructum ligni et genimina agri, ut non portetis ultra opprobrium famis in gentibus.

Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum, studiorumque non bonorum ; et displicebunt vobis iniquitates vestræ, et

scelera vestra.

Non propter vos ego faciam, ait Dominus Deus, notum sit vobis : Confundimini, et erubescite super viis vestris, domus Israel.

Hæc dicit Dominus Deus : In die, qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris, et inhabitari fecero urbes, et instauravero ruinosæ, et terra deserta fuerit exulta, quæ quondam erat desolata in oculis omnis viatoris, dicent :

Terra illa inculta, facta est ut hortus voluptatis : et civitates deserte, et destitutæ atque suffosæ, munitæ sederant.

Et scient gentes quæcumque derelictæ fuerint in circuitu vestro, quia ego Dominus edificavi dissipata, plantavique inculta, ego Dominus locutus sum, et fecerim.

Hæc dicit Dominus Deus : Adhuc in hoc invenient me domus Israel, ut faciam in [Al. tacet in] eis :

Multiplicabo eos sicut gregem hominum, ut gregem sanctum, ut gregem Jerusalem in solemnitatibus ejus.

Sic erunt civitates deserte, planæque gregibus hominum : et scient quia ego Dominus.

Cap. XXXVII. — Facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini, et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus :

Et circumduxit me per ea in gyro ; erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer.

Et dixit ad me : Fili hominis, putasne vivent ossa ista ?

Et dixi : Domine Deus, tu nosti.

Et dixit ad me : Vaticinare de ossibus istis, et dices eis : Ossa arida, audite verbum Domini.

Hæc dicit Dominus Deus ossibus his : Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis : et dabo super vos nervos,

⁴ Canon San-Germanensis, « imponam in vobis ». Colbertinus codex Aniciensis, « imponam in vos ». MARR.

et succrescere faciam super vos carnes,
et superextendam in vobis cutem :
Et dabo vobis spiritum, et vivetis,
et scietis quia ego Dominus.
Et prophetavi sicut præceperat mihi :
factus est autem sonitus, prophetante me,
et ecce commotio :
Et accesserunt ossa ad ossa,
unumquodque ad juncturam suam.
Et vidi, et ecce super ea nervi et carnes ascen-
derunt, et extensa est in eis cutis desuper,
et spiritum non habebant.
Et dixit ad me :
Vaticinare ad spiritum,
vaticinare, fili hominis,
et dices ad spiritum :
Hæc dicit Dominus Deus :
A quatuor ventis veni, spiritus,
et insuffla super interfectos istos, et reviviscant.
Et prophetavi sicut præceperat mihi :
et ingressus est in ea spiritus, et vixerunt :
steteruntque super pedes suos exercitus gran-
dis nimis valde.
Et dixit ad me :
Fili hominis,
ossa hæc universa, domus Israel est :
Ipsi dicunt : Aruerunt ossa nostra, et perivit spes
nostra,
et abscissi sumus.
Propterea vaticinare, et dices ad eos :
Hæc dicit Dominus Deus :
Ecce ego aperiam tumulos vestros,
et educam vos de sepulcris vestris, populum
meum, et inducam vos in terram Israel.
Et scietis quia ego Dominus,
cum aperero sepulcra vestra,
et eduxero vos de tumulis vestris, populum
meum :
Et dederò spiritum meum in vobis, et vixeritis,
et requiescere vos faciam super humum ves-
tram :
et scietis quia ego Dominus locutus sum, et
feci ait Dominus Deus.
Et factus est sermo Domini ad me, dicens :
Et tu, fili hominis, sume tibi lignum unum,
et scribe super illud :

¹ Non « sociorum ejus », sed « sociis ejus »
legunt mss. quampures. MARX.

² Ita exemplaria canonis cum omnibus mss.
bibliorum sacrorum codicibus. Editi tertium ca-
sum retinent, « ligno Ephraim et cunctæ domi

Judæ, et filiorum Israel sociorum [Al. sociis]
ejus ¹ :
Et tolle lignum alterum,
et scribe super illud :
Joseph lignum Ephraim, et cunctæ domus Is-
rael ², sociorumque ejus.
Et adjuuge illa, unum ad alterum tibi in lignum
unum :
et erunt in unionem in manu tua.
Cum autem dixerint ad te filii populi tui loquen-
tes :
Nonne indicas nobis quid in his tibi velis ?
Loqueris ad eos :
Hæc dicit Dominus Deus :
Ecce ego assumam lignum Joseph, quod est in
manu Ephraim,
et tribus Israel, quas ei sunt junctæ :
Et dabo eas pariter cum ligno Juda, et faciam
eas in lignum unum :
et erunt unum in manu ejus.
Erunt autem ligna, super quas scripseris in ma-
nu tua, in oculis eorum.
Et dices ad eos :
Hæc dicit Dominus Deus :
Ecce ego assumam filios Israel de medio natio-
num ad quas abierunt :
et congregabo eos undique,
et adducam eos ad humum suam.
Et faciam eos gentem unam in terra in monti-
bus Israel,
et rex unus erit omnibus imperans :
Et non erunt ultra duæ gentes,
nec dividantur amplius in duo regna.
Neque polluentur ultra in idolis suis, et abomi-
nationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis :
et salvos eos faciam de universis sedibus suis,
in quibus peccaverunt,
et mundabo eos :
et erunt mihi in populum,
et ego ero eis in Deum.
Et servus meus David rex super eos,
et pastor unus erit omnium eorum :
In judiciis meis ambulabunt,
et mandata mea custodient, et facient ea.
Et habitabunt super terram quam dedi servo
meo Jacob,

Israel ». MARX.

— Palatin. sicut et quos laudat Martianus mss.
effert. S. quoque pater in comment. « lignum
Ephraim et omnis domus Israel ». Græcus accu-
sandi casum, Vulgati Latini tertium præferunt.

in qua habitaverunt patres vestri :
Et habitabunt super eam ipsi, et filii eorum,
et filii filiorum eorum, usque in sempiternum.
Et David servus meus princeps eorum in perpe-
tuum.
Et percutiam illis fœdus pacis,
pactum sempiternum erit eis :
Et fundabo eos, et multiplicabo,
et dabo sanctificationem meam in medio eor-
um in perpetuum.
Et erit tabernaculum meum in eis :
et ero eis Deus,
et ipsi erunt mihi populus :
et scient gentes quia ego Dominus sanctifica-
tor Israel,
cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum
in perpetuum.
Cap. XXXVIII. — Et factus est sermo Domini ad
me, dicens :
Fili hominis,
pone faciem tuam contra Gog, terram Magog,
principem capitis Mosoch [h. Mesech] et Thu-
bal :
et vaticinare de eo, et dices ad eum :
Hæc dicit Dominus Deus :
Ecce ego ad te, Gog,
principem capitis Mosoch [h. Mesech] et Thubal,
Et circumagam te, et ponam frenum in maxillis
tuis :
et educam te, et omnem exercitum tuum, equos
et equites vestitos lorice universos,
multitudinem magnam, hastam et clypeum ar-
ripientium, et gladium :
Persæ, Æthiopes, et Libyes cum eis,
omnes scutati et galeati.
Gomer, et universa agmina ejus,
domus Thogorma, latera aquilonis,
et totum robur ejus, populi que multi tecum.
Prepara, et instrue te,
et omnem multitudinem tuam, quæ coacervata
est ad te :
et esto eis in præceptum.
Post dies multos visitaberis :
in novissimo annorum venies ad terram, quæ
reversa est a gladio,
et congregata est de populis multis ad montes

¹ Sunt alii libri, qui ferunt : « Habitatores Jeru-
salem umbilici terræ ». Martianus in suis aliquot
invenit, « esse de Jerusalem habitator umbilici
terræ ». Hebraice est על-טברי הארץ ישר, « habitatores
super fartiglium terræ ». Cetera no-

Israel,
qui fuerunt deserti jugiter :
Hæc de populis educta est,
et habitabunt in ea confidenter universi.
Ascendens autem quasi tempestas venies, et
quasi nubes,
ut operias terram tu,
et omnia agmina tua, et populi multi tecum.
Hæc dicit Dominus Deus :
In die illa ascendent sermones super cor tuum,
et cogitabis cogitationem pessimam :
et dices :
Ascendam ad terram absque muro :
veniam ad quiescentes, habitantesque secure.
Omnes hi [Al. tacet hij] habitant sine muro,
vectes et portæ non sunt eis :
Ut diripias spolia, et invadas prædam,
ut inferas manum tuam super eos, qui deserti
fuerant, et postea restituti,
et super populum, qui est congregatus ex gen-
tibus,
qui possidere cœpit, et esse habitator umbilici
terræ ¹.
Saba, et Dedan, et negotiatores Tharsis,
et omnes eones ejus dicent tibi :
Nunquid ad sumenda spolia tu venies ?
Ecce ad diripiendam prædam congregasti mul-
titudinem tuam,
ut tollas argentum, et aurum,
et auferas suppellectilem, atque substantiam,
et diripias manubias infinitas.
Propterea vaticinare, fili hominis,
et dices ad Gog :
Hæc dicit Dominus Deus :
Nunquid non in die illo, cum habitaverit populus
meus Israel confidenter, scies ?
Et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu, et
populi multi tecum,
ascensores equorum universi,
cæcus magnus, et exercitus vehemens.
Et ascendes super populum meum Israel quasi
nubes, ut operias terram.
In novissimis diebus eris,
et adducam te super terram meam :
Ut sciant [Al. add. omnes] gentes me, cum
sanctificatus fuero in te in oculis eorum, o Gog.

tum est, Hierosolymam terræ centrum ab anti-
quis habitam : unde et Ezechiel supra, cap. v :
« Ista est Jerusalem : in medio gentium posui
eam ».

Hæc dicit Dominus Deus :

Tu ergo ille es, de quo locutus sum in diebus antiquis,

in manu servorum meorum prophetarum Israel, qui prophetaverunt in diebus illorum temporum [Al. diebus illis atque temporibus], ut adducerem te super eos.

Et erit in die illa, in die adventus Gog super terram Israel, ait Dominus Deus, ascendet indignatio mea in furore meo.

Et in zelo meo, in igne iræ meæ locutus sum.

Quia in die illa erit commotio magna super terram Israel :

et commovebuntur a facie mea pisces maris, et volucres cæli, et bestie agri, et omne reptile quod movetur super humum, cunctique homines qui sunt super faciem terræ: Et subvertentur montes, et cadent sepes, et omnis murus in terram corruet.

Et convecho adversus eum in cunctis montibus meis gladium, ait Dominus Deus : gladius uniuscujusque in fratrem suum dirigitur.

Et judicabo cum peste, et sanguine, et imbre vehementi, et lapidibus : Ignem et sulphur pluam super eum, et super exercitum ejus, et super populos multos, qui sunt cum eo. Et magnificabor, et sanctificabor : et notus ero in oculis gentium multarum, et scient quia ego Dominus.

Cap. XXXIX. — Tu autem, fili hominis, vaticinare adversus Gog, et dices :

Hæc dicit Dominus Deus :

Ece ego super te, Gog,

principem captis Mosoch et Thubal :

Et circumagam te, et educam [Al. reducam] te, et ascendere te faciam de lateribus aquilonis : et adducam te super montes Israel,

Et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua, et sagittas tuas de manu dextera tua dejiciam [Al. et dejiciam te super].

Super montes Israel cades tu, et omnia agmina tua,

et populi tui [Al. tacet tui], qui sunt tecum: Feris, avibus, omnique volatili, et bestiis terræ, dedi te devorandum.

Super faciem agri cades :

quia ego locutus sum, ait Dominus Deus.

Et immittam ignem in Magog, et in his qui habitant in insulis confidenter :

et scient quia ego Dominus,

Et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israel,

et non polloam nomen sanctum meum amplius: et scientes quia ego Dominus sanctus Israel.

Ece venis, et factum est, ait Dominus Deus [Al. tacet Deus] :

hæc est dies de qua locutus sum.

Et egredietur habitatores de civitatibus [Al. urbium] Israel,

et succendent, et comburent arma, clypeum et hastas, arcum et sagittas, et baculos manuum, et contes, et succendent ea igni septem annis.

Et non portabunt ligna de regionibus, neque succident de salibus :

Quoniam arma succendent igne, et dopradabuntur eos quibus prædæ fuerant, et diripient vastatores suos, ait Dominus Deus.

Et erit in die illa :

dabo Gog locum nominatum sepulcrum in Israel: vallem viatorum ad orientem maris, quæ obstupesceat faciet [Al. facit] prætereuntes:

Et sepelient ibi Gog,

et omnem multitudinem ejus,

et vocabitur vallis multitudinis Gog.

Et sepelient eos domus Israel, ut mundent terram septem mensibus.

Sepeliet autem [Al. add. eos] omnis populus terræ, et erit eis nominata dies, in qua glorificatus sum, ait Dominus Deus.

Et viros jugiter constituent lustrantes terram, qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terræ,

ut emundent eam :

Post mensos autem septem quaterere incipient : et circuitum peragrantes terram :

Cumque viderint os hominis, statuent juxta illud titulum, donec sepeliant illum pollinctores in valle multitudinis Gog.

Nomen autem civitatis Amona, et mundabunt terram.

Tu ergo, fili hominis,

hæc dicit Dominus Deus :

Dic omni voluceri, et universis avibus, eunctisque bestiis agri :

Convenite, properate, concurrite undique ad victimam meam, quam ego immolo [Al. immolavi] vobis,

victimam grandem super montem Israel, et comedatis carnem, et bibatis sanguinem.

Carnes fortium comedetis, et sanguinem principum terræ bibetis, arietum, agnorum, et hircorum, taurorumque, altitium, et pinguium omnium.

Et comedetis adipem in saturitate, et bibetis sanguinem in ebrietatem, de victima, quam ego immolabo [Al. immolavi] vobis :

Et saturabimini super mensuram meam de equo, et equite forti,

et de universis viris bellatoribus, ait Dominus Deus.

Et ponam gloriam meam in gentibus :

et videbunt omnes gentes judicium meum, quod fecerim :

et manum meam, quam posuerim super eos.

Et scient domus Israel, quia ego Dominus Deus eorum,

a die illa, et deinceps

Et scient [Al. add. omnes] gentes quoniam in iniquitate sua [Al. propter iniquitates suas] capta sit domus Israel,

eo quod dereliquerint me, et absconderim faciem meam ab eis :

et tradiderim eos in manus hostium, et ceciderint in gladio universi.

Juxta immunditiam eorum et scelus feci eis, et abscondi faciem meam ab illis.

Propterea hæc dicit Dominus Deus : Nunc reducam captivitatem Jacob,

et miseror omnis domus [Al. omni domui] Israel :

et assumam zelum pro nomine sancto meo. Et portabunt confusionem suam,

et omnem prævaricationem, quæ prævaricati sunt in me,

cum habitaverint in terra sua confidenter neminem formidantes :

et reduxero eos de populis, et congregavero de terris inimicorum suorum, et sanctificatos fuero in eis, in oculis gentium plurimarum.

Et scient quia ego Dominus Deus eorum, eo quod [Al. cum] transtulerim eos in nationes, et congregaverim [Al. congregavero] eos super terram suam,

et non dereliquerim ex eis quemquam ibi.

Et non abscondam ultra faciem meam ab eis, eo quod effuderim spiritum meum super omnem domum Israel, ait Dominus Deus.

Cap. XL. — In vicesimo et quinto anno transmigrationis nostræ, in exordio anni, decima

mensis, quarto decimo anno postquam percussa est civitas :

in ipsa hac die facta est super me manus Domini,

et adduxit me illuc.

In visionibus Dei adduxit me in terram Israel, et dimisit me super montem in excelsum nimis :

super quem erat quasi ædificium civitatis vergentis ad austrum.

Et introduxit me illuc :

et ecce vir cujus erat species quasi species æris, et funiculus lineus in manu ejus,

et calamus mensura in manus ejus : Stabat autem in porta :

et locutus est ad me idem vir :

Fili hominis, vide oculis tuis, et auribus tuis audi, et pone cor tuum in omnia quæ ego ostendam tibi :

quia ut ostendantur tibi adductus es huc : annuntia omnia, quæ tu vides, domui Israel.

Et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique,

et in manu viri calamus mensura sex cubitorum, et palmo :

Et mensus est latitudinem ædificii calamo uno, altitudinem quoque calamo uno.

Et venit ad portam quæ respiciebat viam orientalem,

et ascendit per gradus ejus :

Et mensus est limen portæ calamo uno latitudinem, id est, limen unum calamo uno in latitudinem :

Et thalamum uno calamo in longum, et uno calamo in latum :

et inter thalamos, quinque cubitos :

Et limen portæ juxta vestibulum portæ intrinsecus calamo uno.

Et mensus est vestibulum portæ octo cubitorum, et frontem ejus duobus cubitis :

vestibulum autem portæ erat intrinsecus. Porro thalami portæ ad viam orientalem, tres

line et tres inde : mensura una trium,

et mensura una frontium ex utraque parte.

Et mensus est latitudinem liminis portæ decem cubitorum,

et longitudinem portæ, tredecim cubitorum : Et marginem ante thalamos cubiti unius :

et cubitus unus finis utrinque : thalami autem seu cubitorum erant hic et inde.

Et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum ejus, latitudinem viginti et quinque cubitorum : ostium contra ostium.

Et fecit frontes per sexaginta cubitos : et ad frontem atrium portæ undique per circuitum.

Et ante faciem portæ, quæ perlingebat usque ad faciem vestibuli portæ interioris, quinquaginta cubitos.

Et fenestras obliquas in thalamis, et in frontibus eorum, quæ erant intra portam undique per circuitum :

Similiter autem erant et in vestibulis fenestræ per gyrum intrinsecus, et ante frontes pictura palmarum.

Et eduxit me ad atrium exterius, et ecce gazophylacia, et pavementum stratum lapide in atrio per circuitum : triginta gazophylacia in circuitu pavimenti.

Et pavementum in fronte portarum, secundum longitudinem portarum erat inferioris.

Et mensus est latitudinem a facie portæ inferioris usque ad frontem atrii inferioris extrinsecus, centum cubitos ad orientem, et ad aquilonem.

Portam quoque, quæ respiciebat viam aquilonis atrii exterioris, mensus est tam in longitudine, quam in latitudine.

Et thalamos ejus tres hinc, et tres inde : et frontem ejus, et vestibulum ejus secundum mensuram portæ prioris, quinquaginta cubitorum longitudinem ejus, et latitudinem viginti quinque cubitorum.

Fenestræ autem ejus, et vestibulum, et sculpturæ secundum mensuram portæ quæ respiciebat ad orientem :

Et septem graduum erat ascensus ejus, et vestibulum ante eam.

Et porta atrii interioris contra portam aquilonis, et orientalem : et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos.

Et eduxit me ad viam australem : et ecce porta quæ respiciebat ad austrum : et mensus est frontem ejus, et vestibulum ejus, juxta mensuras superiores.

Et fenestras ejus, et vestibula in circuitu, sicut fenestras ceteras : quinquaginta cubitorum longitudinem et latitudinem viginti quinque cubitorum [Al. in

qua erat 50 cubitorum longitudo, et latitudo 25, absque cubitorum].

Et in gradibus septem ascendebatur ad eam : et vestibulum ante fores ejus : et celata palmarum erant, una hinc, et altera inde in fronte ejus.

Et porta atrii interioris in via australi : et mensus est a porta usque ad portam in via australi, centum cubitos.

Et introduxit me in atrium interius ad portam australem : et mensus est portam juxta mensuras superiores.

Thalamum ejus, et frontem ejus, et vestibulum ejus eisdem mensuris : et fenestras ejus, et vestibulum ejus in circuitu, quinquaginta cubitos longitudinis, et latitudinis viginti quinque cubitos.

Et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum, et latitudine quinque cubitorum.

Et vestibulum ejus ad atrium exterius, et palmas ejus in fronte, et octo gradus erant [Al. add. ejus], quibus ascendebatur per [Al. ad] eam.

Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem : et mensus est portam secundum mensuras superiores,

Thalamum ejus, et frontem ejus, et vestibulum ejus, sicut supra : et fenestras ejus, et vestibula ejus in circuitu, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine viginti quinque cubitorum.

Et vestibulum ejus, id est, atrii exterioris : et palmarum celatarum in fronte ejus hinc et inde : et in octo gradibus ascensus ejus.

Et introduxit me ad portam quæ respiciebat ad aquilonem : et mensus est secundum mensuras superiores, Thalamum ejus, frontem ejus, et vestibulum ejus, et fenestras ejus per circuitum, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine viginti quinque cubitorum.

Et vestibulum ejus respiciebat ad atrium exterius : et celatura palmarum in fronte ejus hinc et inde : et in octo gradibus ascensus ejus.

Et per singula gazophylacia ostium in frontibus

[Al. foribus] portarum : ibi lavabant holocaustum.

Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde : ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato, et pro delicto.

Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pergit ad aquilonem, duæ mensæ : et ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ :

Quatuor mensæ hinc, et quatuor mensæ inde : per latera portæ octo mensæ erant, super quas immolabant :

Quatuor autem mensæ ad holocaustum, de lapidibus quadris extractæ : longitudine cubiti unius et dimidii : et latitudine cubiti unius et dimidii : et altitudine cubiti unius : super quas ponant [Al. ponent] vasa, in quibus immolatur holocaustum, et victima.

Et labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum : super mensas autem carnes oblationis.

Et extra portam interiorem, gazophylacia sanctorum in atrio interiori, quod erat in latere portæ respicientis ad aquilonem

Et facies eorum contra viam australem, una ex latere portæ orientalis, quæ respiciebat ad viam aquilonis.

Et dixit ad me : Hoc est gazophylacium, quod respicit viam meridiana[m] : sacerdotum erit [Al. tacet erit], qui excubant in custodiis templi.

Porro gazophylacium, quod respicit ad viam aquilonis, sacerdotum erit, qui excubant ad ministerium altaris.

Isti sunt filii Sadoc, qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrant ei.

Et mensus est atrium longitudine centum cubitorum, et latitudine centum cubitorum per quadrum : et altare ante faciem templi.

Et introduxit me in vestibulum templi : et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc,

et quinque cubitis inde : et latitudinem portæ trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde.

Longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum, et latitudinem undecim cubitorum, et octo gradibus ascendebatur ad eam.

Et columnæ erant [Al. earum] in frontibus : una hinc, et altera inde.

Cap. XLI. — Et introduxit me in templum, et mensus est frontes, sex cubitos latitudinis hinc, et sex cubitos latitudinis inde, latitudinem tabernaculi.

Et latitudo portæ, decem cubitorum erat : et latera portæ, quinque cubitis hinc, et quinque cubitis inde :

Et mensus est longitudinem ejus quadraginta cubitorum, et latitudinem viginti cubitorum.

Et introgressus intrinsecus mensus est in fronte portæ duos cubitos : et portam sex cubitorum : et latitudinem portæ, septem cubitorum.

Et mensus est longitudinem ejus viginti cubitorum, et latitudinem viginti cubitorum ante faciem templi :

Et dixit ad me : Hoc est Sanctum sanctorum.

Et mensus est parietem domus sex cubitorum : et latitudinem lateris quatuor cubitorum undique per circuitum domus.

Latera autem, latus ad latus, bis triginta tria : et erant eminentia, quæ intraderentur per parietem domus, in lateribus per circuitum, ut continerent, et non attingerent parietem templi.

Et platen erat in rotundum, ascendens sursum per cochleam, et in conaculum templi deferebat per gyrum : idcirco latius erat templum in superioribus : et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium.

Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spatio.

Et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum :

¹ Pro hoc numero in Hebræo est pronomen relativum אֲשֶׁר, « qui », quod cum עֶשְׂרִים, « decem », interpretatur LXX, lectum ab eis עֶשְׂרִים גִּזְרֵי אֲשֶׁר, perspicuum est : caque demum videtur græmana lectio. At, qui « octo » Hieronymus interpretatur

per Symmachum, atque alia ex parte Aquila secunda editio, ac Theodolius, qui « undecim » vertunt, aliter se atque aliter legisse indicant, et obvia illa emendatione Hebræi codicis salvam rem esse non sinunt.

et interior domus in lateribus domus.
Et inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique, et ostium lateris ad orationem : ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam australem : et latitudinem loci ad orationem, quinque cubitorum in circuitu.
Et edificium quod erat separatum, versumque ad viam respicientem ad mare, latitudinis septuaginta cubitorum.
Paries autem edificii, quique cubitorum latitudinis per circuitum : et longitudo ejus nonaginta cubitorum.
Et mensus est domus longitudinem, centum cubitorum : et quod separatum erat edificium, et parietes ejus, longitudinis centum cubitorum.
Latitudo autem ante faciem domus, et ejus quod erat separatum contra orientem, centum cubitorum.
Et mensus est longitudinem edificii contra faciem ejus, quod erat separatum ad dorsum,

¹ Regius ms. codex bibliorum antiquissimus n. 3563 SCHEPENS legit: Colbertinus Anticiensis n. 457, « hæthetas », cum diphthongo et aspiratione, quod retinet duo San-Germanenses num. 3 et 16; exemplaria canonis, « ethetas, hæthetas », vel « ei zethas » habent. Recentiores duo mss. codices bibliorum San-Germanenses nostri num. 5 et 164 legunt, « et thecas ». In sacro contextu commentariorum S. Hieronymi in Ezechielem, hanc Græcam vocem Græcæ scriptam invenimus in vetustissimo exemplari ms. Corbeciensi litteris Longobardicis descripto, εκθε ταC « ex utraque parte... et εκθε ταC in circuitu, etc. » Cui lectioni omnino commentariis : « εκθε ταC autem, inquit Hieronymus, Romæ appellat solaria de cœnaculorum parietibus eminentia, sive meniana, ab eo qui primus ea invenit, quæ nonnulli Græcorum ἑσθητας vocant. » Idem verbum ita scriptum reperi in tribus aliis mss. libris commentariorum, uno Colbertino, altero abbatie Cluniacensis, et tertio monasterii S. Cygiranni. Itaque immerito reprehenduntur Germani quidam viri docti a Mariano, dum ait de Reuklino et aliis : « At non solum vocem non agnoverunt, sed corrupte magis ἑσθητας Græcam dictionem ex suo supposuerunt cerebro, etc. » Non ex suo cerebro supponunt quod ante octingentos annos ita scriptum legebatur in libris emendatioribus S. Hieronymi : sed hallucinatus est ipse Marianus ex

ethetas¹ ex utraque parte centum cubitorum : et templum interius, et vestibula atrii.
Limina, et fenestras obliquas, et ethetas in circuitu per tres partes, contra uniuscujusque limen, stratamque ligno per gyrum in circuitu : terra autem usque ad fenestras; et fenestræ clausæ super ostia.
Et usque ad domum interiorem, et forinsecus per omnem parietem in circuitu intrinsecus, et forinsecus, ad mensuram.
Et fabricata cherubim et palmæ : et palma inter cherub et cherub, duasque facies habebat cherub.
Faciem hominis juxta palmam ex hac parte, et faciem leonis juxta palmam ex alia parte, expressam per omnem domum in circuitu.
De terra usque ad superiora portæ cherubim et palmæ cælatæ erant in pariete templi.
Limen quadrangulum, et facies sanctuarii, aspectus contra aspectum.

similitudine dictionis Hebræicæ אַתְּחָתָּהּ וְאֶתְחָתָּהּ : « athikime et « athukiah » cum verbo « ethecas », quod Marianus substituendum duxit, putans hoc loco retenta esse verba Hebræica ab ipso Hieronymo. Cæterum ἑσθητας tabula est apud Græcos exposita oculis prætereuntium, quæ aliquod significat ac declaratur. ἑσθητας igitur loca significant exposita, sive meniana, quæ Gallicè vocantur « balcon ». MART.

— Diximus nec semel alibi, præsertim vero in epist. 106 « ad Sunniam et Pretelem », num. 63, de ethetis quæ ex ipsiusmet Hieronymi testimonio, « Romæ appellabant solaria, sive meniana, ab eo qui ea primus invenit ». Nec fere est dubium quin ex Hebræico nomine אַתְּחָתָּהּ, vel אֶתְחָתָּהּ « athikim », vel « athukiah, vox ea derivetur, quamquam non « ethecas », ut Victorius contendebat, sed « ethetas », recta sit Latinarum codicum scriptio. Quod vero aiunt vulgo interpretes, ejus significationem vocis non nisi divinando assignari, nec traditæ abs Hieronymo expositioni consentaneum esse, quod capite sequenti vox illa ipsa « porticus » interpretatur : facile, opinor explicari et conciliari potest, si quæ porticus imponuntur rostra, sive rostratus superne porticus in quibus apricari liceat, eo dici vocabulo intelligas. S. quoque Isidorus, lib. xv « origin. » cap. 3 ex veteri grammatico tradit, « meniana », id est, « ethetas », in porticibus adificata.

Altaris lignei trium cubitorum altitudo, et longitudo ejus duorum cubitorum :
Et anguli ejus, et longitudo ejus, et parietes ejus lignei.
Et locutus est ad me :
Hæc est mensa coram Domino, Et duo ostia erant in templo, et in sanctuario.
Et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant ostiola, quæ in se invicem plicabantur : bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum,
Et cælatæ erant in ipsis ostiis templi cherubim, et sculpture palmarum, sicut in parietibus quoque expressæ erant : quam ob rem erant et grossiora ligna in vestibula fronte forinsecus.
Super quæ fenestræ obliquæ, et similitudo palmarum hinc atque inde in humeralis vestibuli, secundum latera domus latitudinemque parietum.
Cap. XLII. — Et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem, et introduxit me in gazophylacium, quod erat contra separatum edificium, et contra eodem vergentem ad aquilonem.
In facie longitudinis, centum cubitos ostii aquilonis : et latitudinis quinquaginta cubitos, contra viginti cubitos atrii interioris, et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris, ubi erat porticus juncta porticui triplici.
Et ante gazophylacia deambulatio decem cubitorum latitudinis, ad interiora respiciens viæ cubiti unius : Et ostia eorum ad aquilonem : Ubi erant gazophylacia in superioribus humiliora : quia supportabant porticus quæ ex illis eminent de inferioribus et de mediis edificiis. Tristega enim erant, et non habebant columnas, sicut erant columnæ atriorum : propterea eminent de inferioribus et de mediis a terra cubitis quinquaginta.
Et peribolus exterior secundum gazophylacia, quæ erant in via atrii exterioris ante gazophylacia : longitudo ejus quinquaginta cubitorum.
Quia longitudo erat gazophylaciorum atrii exterioris, quinquaginta cubitorum : et longitudo ante faciem templi, centum cubitorum.

Et erat subter gazophylacia hæc introitus ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori.
In latitudine periboli atrii, quod erat contra viam orientalem, in faciem edificii separati, et erant ante edificium gazophylacia, Et via ante faciem eorum, juxta similitudinem gazophylaciorum quæ erant in via aquilonis : Secundum longitudinem eorum, sic et latitudo eorum : et omnis introitus eorum, et similitudines, et ostia eorum.
Secundum ostia gazophylaciorum quæ erant in via respicientes ad notum, ostium in capite viæ : quæ via erat ante vestibulum separatum per viam orientalem ingredientibus.
Et dixit ad me : Gazophylacia aquilonis, et gazophylacia austri, quæ sunt ante edificium separatum : Hæc sunt gazophylacia sancta, in quibus vesuntur sacerdotes, quia appropinquant ad Dominum in Sancta sanctorum : Ibi ponent Sancta sanctorum, et oblationes pro peccato et pro delicto : locus enim sanctus est.
Cum autem ingressi fuerint sacerdotes, non egredientur de sanctis in atrium exterius : Et ibi reponent vestimenta sua in quibus ministrant, quia sancta sunt : Vestienturque vestimentis albis, et sic procedent ad populum.
Cumque complexisset mensuras domus interioris, eduxit me per viam portæ quæ respiciebat ad viam orientalem : et mensus est eam undique per circuitum.
Mensus autem est contra ventum orientalem calamo mensuræ, quingentos calamos in calamo mensuræ per circuitum.
Et mensus est contra ventum aquilonis quingentos calamos in calamo mensuræ per gyrum :
Et ad ventum australem mensus est quingentos calamos in calamo mensuræ per circuitum.
Et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensuræ.
Per quatuor ventos mensus est illud [Al. tacet il-

lud], murum ejus undique per circuitum longitudine quingentorum cubitorum, et latitudine quingentorum cubitorum, dividendum inter sanctuarium et vulgi locum.

Cap. XLIII. — Et duxit me ad portam quæ respiciebat ad viam orientalem.

Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalem :

Et vox erat ei quasi vox aquarum multarum, et terra splendebat a majestate ejus.

Et vidi visionem secundum speciem quam videram,

quando venit, ut disperderet civitatem :

Et species secundum aspectum quem videram juxta fluvium Chobar :

et cecidi super faciem meam.

Et majestas Domini ingressa est templum per viam portæ

quæ respiciebat ad orientem.

Et levavit me spiritus,

et introduxit me in atrium interius :

et ecce repleta erat gloria Domini domus.

Et audivi loquentem ad me de domo,

et vir qui stabat juxta me, dixit ad me :

Fili hominis,

locus solii mei, et locus vestigiorum pedum meorum,

ubi habitatio in medio filiorum Israel in æternum.

Et non polluent ultra domus Israel nomen sanctum meum,

ipsi et reges eorum in fornicationibus suis,

et in ruinis regum suorum, et in excelsis.

Qui fabricati sunt limen suum juxta limen meum, et postes suos juxta postes meos :

et murus erat inter me et eos :

Et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt :

propter quod consumpsi eos in ira mea.

Nunc ergo repellant procul fornicationem suam,

et ruinas regum suorum a me :

et habitabo in medio eorum semper.

Tu autem, fili hominis, ostende domui Israel templum,

et confundantur ab iniquitatibus suis,

et metiantur fabricam :

et erubescant ex omnibus quæ fecerunt :

Figuram domus, et fabricæ ejus exitus, et introitus,

et omnem descriptionem ejus,

et universa præcepta ejus, cunctumque ordinem

ejus [Al. tacet ejus],

et omnes leges ejus ostende eis,

et scribes in oculis eorum :

Ut custodiant omnes descriptiones [Al. distributiones] ejus, et præcepta illius,

et faciant ea.

Ista est lex domus in summitate montis :

Omnis finis ejus in circuitu, Sanctum sanctorum est [Al. erit] ;

hæc ergo est lex domus.

Iste autem mensuræ altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum et palmum :

In sinu ejus erat cubitus, et cubitus in latitudine, et definitio ejus usque ad labium ejus in circuitu, palmus unus [Al. palmi unius].

Hæc quoque erat fossa altaris.

Et de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam duo cubiti,

et latitudo cubiti unius :

Et a crepidine minore usque ad crepidinem majorem¹ quatuor cubiti,

et latitudo cubiti unius.

Ipsæ autem Ariel quatuor cubitorum :

et ab Ariel ad sursum, cornua quatuor.

Et Ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis :

quadrangulatum æquis lateribus.

Et crepido quatuordecim cubitorum longitudinis, per quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis ejus :

Et corona in circuitu ejus dimidii cubiti,

et sinus ejus unius cubiti per circuitum,

gradus autem ejus versi ad orientem.

Et dixit ad me :

Fili hominis,

hæc dicit Dominus :

Hi sunt ritus altaris, in quacunque die fuerit fabricatum :

ut offeratur super illud holocaustum, et effundatur sanguis,

Et dabis sacerdotibus, et levitis, qui sunt de semine Sadoe,

qui accedunt ad me, ait Dominus Deus,

ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato.

Et assumens de sanguine ejus, ponas super quatuor cornua ejus,

et super quatuor angulos crepidinis,

et super coronam in circuitu :

et mundabis illud, et expiabis.

Et tolles vitulum, qui oblatu fuerit pro peccato:

et combures eum in separato loco domus extra sanctuarium,

Et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato :

et expiabit altare, sicut expiaverunt in vitulo.

Cumque compleveris expians illud,

offeres vitulum de armento immaculatum,

et arietem de grege immaculatum.

Et offeres eos in conspectu Domini :

et mittent sacerdotes super eos sal,

et offerent eos holocaustum Domino.

Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie :

et vitulum de armento,

et arietem de pecoribus,

Septem diebus expiabit altare, et mundabit illud ; et implebit manum ejus.

Expletis autem diebus,

in die octavo et ultra,

facient sacerdotes super altare holocausta vestra,

et quæ pro peccato offerunt :

et placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

Cap. XLIV. — Et convertit me ad viam portæ sanctuarii exterioris, quæ respiciebat ad orientem, et erat clausa.

Et dixit Dominus ad me :

Porta hæc clausa erit :

non aperietur, et vir non transibit per eam : quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam,

eritque clausa principi.

Princeps ipse sedebit in ea,

ut comedat panem coram Domino ;

Per viam vestibuli portæ ingredietur,

et per viam ejus egredietur.

Et adduxit me per viam portæ aquilonis in conspectu domus :

et vidi, et ecce implevit gloria Domini domum Domini,

et cecidi in faciem meam.

Et dixit ad me Dominus :

Fili hominis, pone cor tuum,

et vide oculis tuis,

et auribus tuis audi omnia quæ ego loquor ad te de universis ceremoniis domus Domini,

et de cunctis legibus ejus :

Et ponas cor tuum in vis templi

per omnes exitus sanctuarii.

Et dices ad exasperantem me domum Israel :

Hæc dicit Dominus Deus :

Sufficiant vobis omnia scelera vestra, domus Israel :

eo quod inducistis filios alienos incircumcisos corde, et incircumcisos carne,

ut sint in sanctuario meo, et polluant domum meam :

Et offeritis panes meos, adipem, et sanguinem :

et dissolvistis [Al. dissolvistis] pactum meum in omnibus sceleribus vestris ;

Et non servastis præcepta sanctuarii mei :

et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismetipsis.

Hæc dicit Dominus Deus :

Omnis alienigena incircumcisos corde, et incircumcisos carne,

non ingredietur sanctuarium meum,

omnis filius alienus qui est in medio filiorum Israel,

Sed et levitæ, qui longo recesserunt a me in errore filiorum Israel,

et erraverunt a me post idola sua,

et portaverunt [Al. portabunt] iniquitatem suam: erunt [Al. qui erant] in sanctuario meo aditu, janitores portarum domus,

et ministri domus :

Ipsi mactabunt [Al. mactabunt] holocausta, et victimas populi :

et ipsi stabunt in conspectu eorum, ut ministrarent eis [Al. stabant ante eos ut ministrarent pro illis].

Pro eo quod ministraverunt illis [Al. pro eis] in conspectu idolorum suorum,

et facti sunt domui Israel offendiculum iniquitatis :

Idcirco levavi manum meam super eos, ait Dominus Deus,

et portabunt [Al. portaverunt] iniquitatem suam: Et non appropinquabunt ad me, ut sacerdotio fungantur mihi,

neque accedent ad omne sanctuarium meum juxta Sancta sanctorum :

Sed portabunt confusionem suam,

et scelera sua quæ fecerunt.

Et dabo eos janitores domus in omni ministerio ejus et in universis quæ fiunt [Al. fiunt] in ea.

Sacerdotes autem et levitæ filii Sadoe, qui custodierunt ceremonias sanctuarii mei,

cum errarent filii Israel a me,

ipsi accedent ad me, ut ministrarent mihi :

¹ Manuscripti codices ordinem verborum habent inversum, « a crepidine majori usque ad crepidinem minorem ». MARR.

Et stabunt in conspectu meo,
ut offerant mihi adipem, et sanguinem, ait Do-
minus Deus,
Ipsi ingredientur sanctuarium meum,
et ipsi accedent ad mensam meam, ut minis-
trent mihi,
et custodiant ceremonias meas.
Cumque ingredientur portas atrii interioris, ves-
tibus lineis induentur:
nec ascendet super eos quidquam laneum,
quando ministrant in portis atrii interioris et
intrinsicis,
Vitta lineæ erunt in capitibus eorum,
et feminalia lineæ erunt in lumbis eorum,
et non accingentur in sudore.
Cumque egredientur atrium exterius ad populum,
exuent se vestimentis suis, in quibus minis-
traverant,
et reponent ea in gazophylacio sanctuarii,
et vestient se vestimentis aliis:
et non sanctificabunt populum in vestibus suis.
Caput autem suum non radent, neque comam nu-
trient:
sed tondentes attendent capita sua.
Et vinum non bibet omnis sacerdos,
quando ingressurus est atrium interius.
Et viduam et repudiatam non accipient uxores,
sed virgines de semine domus Israel:
sed et viduam quæ fuerit vidua a sacerdote,
accipient,
Et populum meum docebunt quid sit inter sanc-
tum et pollutum,
et inter mundum et immundum ostendent eis.
Et cum fuerit controversia,
stabunt in iudiciis meis, et iudicabunt:
Legos meas et precepta mea in omnibus solem-
nitatibus meis custodient,
et sabbata mea sanctificabunt.
Et ad mortuum hominem non ingredientur, ne
polluantur,
nisi ad patrem et matrem,
et filium et filiam,
et fratrem et sororem,
quæ alterum virum non habuerit:
in quibus contaminabuntur,
Et postquam fuerit emundatus,
septem dies numerabuntur ei,
Et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium
interius, ut ministret mihi in sanctuario,

¹ Vox « alterum » neque additur in Hebræo, neque ab Hieronymo in comment. agnoscitur.
Vide quæ ibi adnotamus.

offeret pro peccato suo, ait Dominus Deus [Al-
[Domino Deo].
Non erit autem eis hæreditas,
ego hæreditas eorum:
et possessionem non dabitis eis in Israel,
ego enim possessio eorum.
Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi co-
medent:
et omne votum in Israel ipsorum erit.
Et primitiva omnium primogenitorum;
et omnia libamenta ex omnibus quæ offerun-
tur, sacerdotum erunt:
Et primitiva ciborum vestrorum dabitur sacer-
doti, ut reponat benedictionem domui tue [Al.
sue].
Omne morticinum, et captum a bestia de avibus
et de pecoribus
non comedent sacerdotes.
Cap. XLV. — Cumque coperitis terram dividere
sortito [Al. in possessionem],
separate primitias Domino, sanctificationem de
terra, longitudine viginti quinque millia,
et latitudine decem millia:
Sanctificatum erit in omni termino ejus per cir-
cuitum.
Et erit ex omni parte sanctificatum
quingentos per quingentos,
quadrifariam per circuitum:
et quinquaginta cubitis in suburbana ejus per
gyrum.
Et a mensura ista mensurabis longitudinem vi-
ginti quinque millium,
et latitudinem decem millium,
et in ipso erit templum, Sanctumque sancto-
rum.
Sanctificatum de terra erit sacerdotibus minis-
tris sanctuarii, qui accedunt ad ministerium
Domini;
et erit eis locus in domos, et in sanctuarium
sanctitatis.
Viginti quinque autem millia longitudinis,
et decem millia latitudinis erunt levitis, qui
[Al. levite autem qui] ministrant domui:
ipsi possidebunt viginti gazophylacia,
Et possessionem civitatis dabitis quinque
millia latitudinis,
et longitudinis viginti quinque millia,
secundum separationem sanctuarii,
omni domui Israel.

Principi quoque hinc, et inde in separationem
sanctuarii,
et in possessionem civitatis,
contra faciem separationis sanctuarii,
et contra faciem possessionis urbis:
A latere maris usque ad mare,
et a latere orientis usque ad orientem:
Longitudinis autem ¹juxta unamquamque par-
tem, a termino occidentali usque ad terminum
orientalem.
De terra [Al. Terræ] erit ei possessio in Israel:
et non depopulabuntur ultra principes popu-
lum meum:
sed terram dabunt domui Israel, secundum
tribus eorum.
Hæc dicit Dominus Deus:
Sufficiat vobis, principes Israel:
iniquitatem et rapinas intermitte,
et iudicium et justitiam facite;
separate confinia vestra a populo meo, ait Do-
minus Deus.
Statera juxta, et ephi justum et batus justus erit
vobis.
Ephi et batus æqualia, et unius mensuræ erunt:
Ut capiat decimam partem cori batus,
et decimam partem cori ephi:
juxta mensuram cori erit æqua libratio eo-
rum.
Sielus autem viginti obolos habeat [Al. habet].
Porro viginti sieli, et viginti quinque sieli, et
quindecim sieli nainam facient [Al. faciunt].
Et hæ sunt primitiæ, quas tolletis:
sextam partem ephi de coro frumenti,
et sextam partem ephi de coro hordei.
Mensura quoque olei, hatus olei, decima pars
cori est:
et decem bati eorum faciunt:
quis decem bati implent eorum.
Et arietem unum de grege ducentorum,
de his quæ nutriunt [Al. nutrit] Israel in sa-
crificium, et in holocaustum, et in pacifica,
ad expandendum pro eis, ait Dominus Deus.
Omnis populus terræ
tenebitur primitiis his principi in Israel.
Et super principem erunt holocausta, et sacrifi-
cium, et libamina in solemnitatibus, et in
calendis et in sabbatis,
in universis solemnitatibus domus Israel:
Ipse faciet pro peccato sacrificium, et holocaus-
tum, et pacifica

¹ « Longitudinem autem, pro longitudinis autem », legimus in mss. omnibus. MANT.

ad expandendum pro domo Israel.
Hæc dicit Dominus Deus:
In primo mense, una mensis, sumes vitulum de
armento immaculatum:
et expiabis sanctuarium.
Et tollet sacerdos de sanguine, quod erit pro
peccato:
et ponet in postibus domus,
et in quatuor angulis crepidinis altaris,
et in postibus portæ atrii interioris.
Et sic facies in septima mensis, pro unoquoque,
qui ignoravit [Al. ignoraverit], et errore de-
ceptus est,
et expiabis [Al. expiabis] pro domo.
In primo mense, quarta decima die mensis, erit
vobis paschæ solemnitas:
septem diebus azyma comedentur [Al. come-
dent].
Et faciet princeps in die illa pro se, et pro un-
verso populo terræ, vitulum pro peccato.
Et in septem dierum solemnitate faciet holocaus-
tum Domino septem vitulos,
et septem arietes immaculatos quotidie septem
diebus:
et pro peccato hircum caprarum quotidie.
Et sacrificium ephi per vitulum,
et ephi per arietem faciet:
et olei hin per singula ephi.
Septimo mense, quinta decima die mensis in so-
lemnitate,
faciet sicut supra dicta sunt per septem dies,
tam pro peccato, quam pro holocausto,
et in sacrificio, et in oleo.
Cap. XLVI. — Hæc dicit Dominus Deus:
Porta atrii interioris, quæ respicit ad orientem,
erit clausa sex diebus, in quibus opus fit,
sed et in die calendarum aperietur,
die autem sabbati aperietur.
Et intrabit princeps per viam vestibuli portæ de-
foris, et stabit in limine portæ:
et facient sacerdotes holocaustum ejus, et pa-
cifica ejus:
Et adorabit super limen portæ, et egredietur:
porta autem non claudetur usque ad vesperam.
Et adorabit populus terræ ad ostium portæ illius
in sabbatis,
et in calendis, coram Domino.
Holocaustum autem hoc offeret princeps Domino:
in die sabbati sex agnos immaculatos, et arie-
tem immaculatum:

Et sacrificium ephi per arietem :
in [Al. tacet in] agnis autem sacrificium, quod dederit manus ejus, et olei hin per singula ephi.
In die autem calendarum vitulum de armento immaculatum :
et sex agni et arietes immaculati erant.
Et ephi per vitulum,
ephi quoque p[er] arietem faciet sacrificium :
De [Al. tacet De] agnis autem, sicut invenerit manus ejus :
et olei hin per singula ephi.
Cumque ingressurus est princeps,
per viam vestibuli portæ ingrediatur, et per eandem viam exeat.
Et cum intrabit populus terra in conspectu Domini in solemnitatibus,
qui ingreditur per portam aquilonis ut adoret, egrediatur per viam portæ meridianae :
Porro qui ingreditur per viam portæ meridianae, egrediatur per viam portæ aquilonis :
Non revertetur per viam portæ, per quam ingressus est,
sed e regione illius egrediatur.
Princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingreditur,
et cum egredientibus egrediatur,
Et in nundinis, et in solemnitatibus erit sacrificium ephi per vitulum,
et ephi per arietem :
Agnis autem erit sacrificium sicut invenerit manus ejus :
et olei hin per singula ephi.
Cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum, aut pacifica voluntaria Domino ;
aperietur ei porta quæ respicit ad orientem,
et faciet holocaustum suum, et pacifica sua, sicut fieri solet in die sabbati :
et egrediatur, claudeturque porta postquam exierit.
Et agnum ejusdem anni [Al. anniculum] immaculatum faciet holocaustum quotidie Domino :
semper mane faciet illud.
Et sacrificium faciet super eo cata [Al. tacet cata] mane mane sextam partem ephi,
et de oleo tertiam partem hin, ut [Al. et] miscetur simila :
Sacrificium Domino legitimum,
jugo atque perpetuum.
Faciet [Al. Facietis] agnum, et sacrificium, et oleum cata [Al. tacet cata] mane mane :
holocaustum sempiternum,

Hæc dicit Dominus Deus :
Si dederit princeps donum alieni de filiis suis :
hereditas ejus, filiorum suorum erit,
possidebunt eam hereditarie.
Si autem dederit legatum de hereditate sua uni servorum suorum,
erit illius usque ad annum remissionis, et [Al. sed] revertetur ad principem :
hereditas autem ejus, filiis ejus erit.
Et non accipiet princeps de hereditate populi per violentiam, et de possessione eorum :
sed de possessione sua hereditatem dabit filiis suis :
ut non dispergatur populus meus unusquisque a possessione sua.
Et introduxit me per ingressum, qui erat ex latera portæ,
in gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes,
quæ [Al. qui] respiciebant ad aquilonem :
et [Al. add. ecce] erat ibi locus vergens ad occidentem.
Et dixit ad me :
Iste est locus ubi coquent sacerdotes pro delicto, et pro peccato :
ubi coquent sacrificium, ut non efferant in atrium exterius,
et sanctificetur populus.
Et eduxit me in atrium exterius,
et circumdixit me per quatuor angulos atri ;
Et ecce atrium erat in angulo atri :
atriola singula per angulos atri :
In quatuor angulis atri atriola disposita,
quadraginta cubitorum per longum,
et triginta per latum :
mensurae unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens quatuor atriola :
et culinae fabricatae erant subter porticus per gyrum.
Et dixit ad me :
Hæc est domus culinatum,
in qua coquent ministri domus Domini. [Al. tacet Domini] victimas populi.
Cap. XLVII. — Et convertit [Al. converti] me ad portam domus,
et ecce aquæ egrediebantur subter limen domus ad orientem :
facies enim domus respiciebat ad orientem :
aquæ autem descendebant in latus templi dextrum ad meridiem altaris.
Et eduxit me per viam portæ aquilonis,
et converti me ad viam foras portam exterioriorem,

viam quæ respiciebat ad orientem :
et ecce aquæ redundantes a latere dextro.
Cum egrederetur vir ad orientem, qui habebat funiculum in manu sua,
et mensus est mille cubitos :
et transduxit me per aquam usque ad talos.
Rursumque mensus est mille,
et transduxit me per aquam usque ad genua.
Et mensus est mille,
et transduxit me per aquam usque ad renos.
Et mensus est millo,
torrentem, quem non potui pertransire :
quoniam intumescant aquæ profunde torrentis, qui non potest [Al. poterat] transvadari.
Et dixit ad me :
Certe vidisti, filii hominis.
Et eduxit me,
et convertit ad ripam torrentis.
Cumque me convertissem,
ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte.
Et ait ad me :
Aquæ istæ, quæ egrediuntur ad tumulos sabulii orientalis,
et descendunt ad plana deserti,
intrabunt mare, et exhibunt,
et sanabuntur aquæ.
Et omnis anima vivens, quæ serpit quocunque venerit torrens, vivet :
Et erunt pisces multi satis postquam venerint illuc aquæ istæ,
et sanabuntur et vivent omnia, ad quæ venerit torrens.
Et stabunt super illas piscatores,
ab Engaddi usque ad Engallim siccatio eagenarum erit :
Plurimæ species erunt piscium ejus,
sicut pisces maris magni, multitudinis nimis :
In littoribus autem ejus, et in palustribus non sanabuntur,
quia in salinas dabuntur.
Et super torrentem orientem in ripis ejus ex utraque parte omne lignum pomiferum :
non defluet folium ex eo,
et non deficiet fructus ejus :
Per singulos menses afferet primitiva,

quia aquæ ejus de sanctuario egredientur.
Et erunt fructus ejus in cibum,
et folia ejus ad medicinam.
Hæc dicit Dominus Deus :
Hic est terminus, in quo possidebitis terram in duodecim tribubus Israel :
quia Joseph duplicem funiculum habet.
Possidebitis autem eam singuli aque ut frater suus ;
super [Al. in] quam levavi manum meam,
ut darem patribus vestris :
et cadet terra hæc vobis in possessionem.
Hic est autem terminus terræ ;
ad plagam septentrionalem, a mari magno via Ethalon¹, ventibus Sadada,
Emath, Berotha, Sabarim, quæ est inter terminum [Al. medium] Damasci et confinium Emath, domus Athbicon²,
quæ est juxta terminum Auran.
Et erit terminus a mari usque ad atrium Enon terminus Damasci,
et ab aquilone ad aquilonem, ut terminus Emath ;
plaga autem [Al. tacet autem] septentrionalis.
Porro plaga orientalis de medio Auran,
et de medio Damasci, et de medio Galaad, et de medio terre Israel,
Jordanis distermians ad mare orientale,
metemini etiam plagam orientalem.
Plaga autem australis meridiana,
a Thamar usque ad aquas contradictionis Cades :
et [Al. Cades quoque est] torrens usque ad mare magnum :
et [Al. hæc est] plaga ad meridiem australis :
Et plaga maris,
mare magnum a confinio per directum donec venias Emath :
hæc est plaga maris.
Et dividetis terram istam vobis per tribus Israel :
et mittetis eam in hereditatem vobis,
et advenis, qui accesserint ad vos,
qui genuerint filios in medio vestrum :
Et erunt vobis sicut indigenæ inter filios Israel :
vobiscum dividet possessionem in medio tribuum Israel.
In tribu autem quocunque fuerit advena,
ibi dabitis possessionem illi, ait Dominus Deus.

¹ Hic corrupte mss. codices legunt « Bethalon », deinde sequentis capituli versu primo idem nomen « Ethlon et Ethalon » scribitur in eisdem libris. MARC.

² Rectius fortasse lectum in commentario a s. doctore est, « atrium Thicon ». Hebræus quoque habet הַיַּרְדֵּן הַקָּדוֹן.

Cap. XLVIII. — Et hæc nomina trium a finibus aquilonis juxta viam Ethalon pergentibus Emath, atrium Enon terminus Damasci ad aquilonem juxta Emath.

Et erit ei plaga orientalis [Al. a plaga orientali] mare, Dan una:

Et ad terminum [Al. a termino] Dan, a plaga orientali usque ad plagam maris, Aser una:

Et super terminum Aser, a plaga orientali usque ad plagam maris, Nephthali una:

Et super terminum Nephthali, a plaga orientali usque ad plagam maris, Manasse una:

Et super terminum Manasse, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ephraim una:

Et super terminum Ephraim, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ruben una:

Et super terminum Juda, a plaga orientali usque ad plagam maris, erunt primitiæ, quas separabis, viginti quinque millibus latitudinis et longitudinis, sicut singule partes a plaga orientali usque ad plagam maris:

Et erit sanctuarium in medio ejus.

Primitiæ, quas separabis Domino, longitudo viginti quinque millibus, et latitudo decem millibus.

Hæc autem erunt primitiæ sanctuarii sacerdotum: ad aquilonem longitudinis viginti quinque millia, et ad mare latitudinis decem millia, sed et ad orientem latitudinis decem millia, et ad meridiem longitudinis viginti quinque millia;

Et erit sanctuarium Domini in medio ejus. Sacerdotibus sanctuarium erit de filiis Sadoe, qui custodierunt caeremonias meas, et non erraverunt cum errarent filii Israel, sicut erraverunt et levitæ.

Et erunt eis primitiæ de primitiis terræ Sanctum sanctorum, juxta terminum Levitarum.

Sed et levitæ similiter juxta fines sacerdotum viginti quinque millia longitudinis, et latitudinis decem millia.

Omnis longitudo viginti et quinque millia, et latitudo decem millium.

Et non venudabunt ex eo, neque mutabunt, nec transferentur primitiæ terræ, quia sanctificatæ sunt Domino.

Quinque millia autem quæ supersunt in latitudine per viginti quinque millia, profana erunt urbis in habitaculum, et in suburbana: et erit civitas in medio ejus.

Et hæc mensuræ ejus: ad plagam septentrionalem quingenti et quatuor millia:

et ad plagam meridianam quingenti et quatuor millia:

et ad plagam orientalem quingenti et quatuor millia:

et ad plagam occidentalem quingenti et quatuor millia.

Erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem ducenti quinquaginta:

et ad meridiem ducenti quinquaginta:

et ad orientem ducenti quinquaginta:

et ad mare ducenti quinquaginta.

Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii, decem millia in orientem, et decem millia ad occidentem, erunt sicut primitiæ sanctuarii: et erunt fruges ejus in panes [Al. cibum his], qui serviunt civitati.

Servientes autem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Israel.

Omnes primitiæ viginti quinque millium, per viginti quinque millia in quadrum, separabuntur in primitias sanctuarii, et in possessionem civitatis.

Quod autem reliquum fuerit, principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii, et possessionis civitatis regione viginti quinque millium primitiarum usque ad terminum orientalem:

Sed et ad mare [Al. a mari], e regione viginti quinque millium usque ad terminum maris, similiter in partibus principis erit:

Et erunt primitiæ sanctuarii, et sanctuarium templi in medio ejus.

De possessione autem levitarum, et de possessione civitatis in medio partium principis erit inter terminum Juda, et inter terminum Benjamin,

et ad principem pertinebit.

Et reliquis tribubus:

A plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Benjamin una:

Et contra terminum Benjamin, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Simeon una:

Et super terminum Simeonis, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Issachar una:

Et super terminum Issachar, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, Zabulon una:

Et super terminum Zabulon, a plaga orientali usque ad plagam maris, Gad una:

Et super terminum Gad, ad plagam austri in meridie:

et erit finis de Thamar usque ad aquas contradictionis Cades, hæreditas contra mare magnum.

Hæc est terra, quam mittetis [Al. metiemini] in sortem tribubus Israel:

et hæc partitiones earum, ait Dominus Deus.

Et hi [Al. tacet hi] egressus civitatis;

a plaga septentrionali quingentos et quatuor millia mensurabis.

Et portæ civitatis in nominibus [Al. ex hominibus] trium Israel:

portæ tres a septentrione,

portæ Ruben una,

portæ Juda una,

portæ Levi una.

Et ad plagam orientalem, quingentos et quatuor millia:

et portæ tres,

portæ Joseph una,

portæ Benjamin una,

portæ Dan una.

Et ad plagam meridianam, quingentos et quatuor millia metieris:

et portæ tres,

portæ Simeonis una,

portæ Issachar una,

portæ Zabulon una.

Et ad plagam occidentalem, quingentos et quatuor millia, et portæ eorum tres,

portæ Gad una,

portæ Aser una,

portæ Nephthali una.

Per circuitum, decem et octo millia:

et nomen civitatis ex illa die, Dominus ibidem.

Explicit liber Ezechiels prophetæ.

PRÆFATIO S. HIERONYMI IN DUODECIM PROPHETAS.

Non idem ordo est duodecim prophetarum apud Hebræos, qui et [Al. est] apud nos¹. Unde secundum id quod ibi legitur, hic quoque dispositi sunt. Osee commatiens est, et quasi per sententias loquens. Joel plausus in principiis: in fine obscurior. Et usque ad Malachiam, habent singuli proprietates suas²: quem Esdras scribam, legisque doctorem Hebræi autumant. Et quia

longum est nunc de omnibus dicere: hoc tantum vos, o Paula et Eustochium³, admonitas volo, unum librum esse duodecim prophetarum: et Osee *σὺν ἰσοποσ* Isaiæ: Malachiam vero Aggei et Zachariæ fuisse temporibus. In quibus autem tempus non præfertur in titulo, sub illis eorum regibus prophetasse, sub quibus et hi qui ante eos habent titulos, prophetaverunt.

¹ Scilicet in Græcis exemplaribus, ad quorum erat exacta regulam vulgata Latina interpretatio, secundus est Amos, tertius Michæas, quartus Joel, quintus Abdias, sextus Jonas: in reliquis percensendis cum Hebræo faciunt. Vide præfationem commentar. in Joëlem.

² Hæc verba: « Habent singuli proprietates suas », luxata videntur nobis, et postponenda ad periodi finem verbo « autumant ». Certo concinnior multo et magis erit perspicuus sensus.

³ Palatin. ms. « vos admonitas scire volo, etc. »